

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט רמי חיימוביץ

מבקשים/תובעים 1. ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל
(עמותה מחוקה)
2. קובי שטיינברג

נגד

משיבים/נתבעים 1. לוני כהן בע"מ
2. איתמר קרלינסקי
3. דוד רכגולד ושות' חברה בע"מ
4. אריה מן-דעלי
5. כ.בונוס הפצות בע"מ
6. חיים כהן
7. ספר לכל שיווק והפצה בע"מ
8. סיגל חבז
9. "מדע" סוכנות להפצת ספרים בע"מ
10. עודד שפר
11. יש הפצות ספרים בע"מ
12. שי כהן
13. משה כהן

1		
2	עו"ד אורי ברעם, עו"ד יעקב סבו, עו"ד אורי קידר, עו"ד אורי כהנא	ב"כ המבקשים
3	עו"ד יעל רימר	ב"כ משיבים 1 – 2
4	בעצמם	משיבים 3 – 4
5	עו"ד שגיא שיף, עו"ד גלית לוי	ב"כ משיבים 5 – 6
6	עו"ד עופר קורלנדר	ב"כ משיבים 7 – 8
7	עו"ד טל בן בסט	ב"כ משיבים 9 – 10
8	עו"ד בועז גולן, עו"ד ערן שרעבי	ב"כ משיבים 11 – 13
9		

פסק דין

11 שתי בקשות לפי סעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2016, לאישור הסדר פשרה בבקשה
12 לאישור תובענה ייצוגית (בקשה אחת מול משיבים 1-10, ובקשה שניה מול משיבים 11-13).
13 הבקשות הוגשו לאחר סיומו של הליך פלילי שהתקיים לפני כב' השופט עודד שחם ובו הורשעו חלק
14 מהמשיבים בעבירות הקשורות בחוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (ת"פ 54822-08-15 נ"י
15 נ' כהן ואח' (27/10/2020 ו-14/03/2021); והליך גישור ממושך שהתקיים לפני כב' השופט (בדימ')
16 עדי זרנקין.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

לאחר עיון בבקשות, בטיעוני הצדדים בעקבותיהן, ובמסמכים שהוגשו והנתונים שהוצגו –
הבקשות מאושרות.

מבוא

1. פסק דין זה מביא לסיומו הליך רב שנים שעניינו פרשה הקרויה "קרטל ספרי הלימוד".
עלילותיה של הפרשה פורטו בהרחבה בפסק דינו המקיף של כב' השופט שחם, ולענייננו אזכיר
תמצית שבתמצית בלבד.

2. משרד החינוך מפעיל פרויקט המוכר לרוב ההורים בישראל, ובו ניתנת לתלמידים
האפשרות להשאל ספרי לימוד במקום לקנותם. מטרת הפרויקט היא לסייע להורים ותלמידים
בנטל הכלכלי שנגרם מרכישת ספרי לימוד חדשים מדי שנה. לצורך כך פורסמו מכרזים שונים
להפעלת הפרויקט. אלא שלמים התגלה כי בין השנים 2008 ל-2013 מספר גורמים שעסקו בהפצת
ספרי לימוד תיאמו ביניהם הצעות מחיר לקראת מכרזים של פרויקט השאלת ספרי לימוד, ואף
החרימו באופן מתואם מכרזים שלא היו לרוחם.

3. במסגרת ההליך הפלילי נקבע כי הפעולות מהוות הסדר כובל, אשר פוגע בתחרות, בניגוד
לחוק התחרות הכלכלית. חלק מן המעורבים הורשעו, ונגזרו עליהם עונשים שונים. עתה הגיע
העת להשלמת המהלך, ולשיפוי הציבור על הנזק הכלכלי שנגרם לו כתוצאה מן ההסדר הכובל.
בכך לא רק מושג היעד של פיצוי הציבור על נזקיו, אלא מושגת הרתעה מפני הפרות חוק, שכן
הרווח שהמפרים עשויים להפיק מהפרת החוק נשלל מהם.

רקע עובדתי ותמצית ההליכים

4. התובענה הייצוגית הוגשה ב-15/07/2015 על ידי ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך
בישראל ומר קובי שטיינברג (להלן: "המבקשים" או "המבקש"), נגד שורה של חברות הפצה
ושיווק של ספרי לימוד ומנהליהן (להלן: "המשיבים"). לימים נמחקה העמותה מרישום ומן
ההליך, והמבקש נותר לבדו.

5. בבקשת האישור נטען, בין היתר, כי בין השנים 2008-2013 תיאמו המשיבים מחירים של
ספרי לימוד, חלוקת שווקים והגשת הצעות למכרזים, וכי בכך גרמו נזק לציבור ההורים במדינת
ישראל. הנזק התבטא בכך שההורים נאלצו לשלם יותר עבור ספרי לימוד לילדיהם; הורים
שילדיהם השתתפו בתכנית השאלת הספרים קיבלו פחות ספרים בסל ונאלצו לשלם יותר עבור
יתרת הספרים שאינם בסל והורים אחרים נאלצו לרכוש ספרי לימוד במחיר מלא במקום לרכוש
אותם בתכנית רכישה מרוכזת בהנחה משמעותית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15-07-30969 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 6. עילות התביעה: בבקשה ובכתב התביעה נטען כי מעשים אלה עולים כדי הסדר כובל, קו
- 2 פעולה שלא יגוד עסקי ופעולה בהתאם להסדר כובל, לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988
- 3 (חוק התחרות הכלכלית כיום).
- 4 7. קבוצת התובעים הוגדרה כ"כל ההורים אשר רכשו לילדיהם ספרי לימוד וכן כל
- 5 ההורים אשר ילדיהם השתתפו בתכנית להשאלת ספרי לימוד (כהגדרתה להלן), החל משנת
- 6 2008 ועד היום" (מועד הגשת התובענה ביולי 2015).
- 7 8. כחודש לאחר הגשת בקשת האישור, עוד טרם הוגשו תשובות המשיבים לבקשה, הגישה
- 8 המדינה כתב אישום פלילי נגד חלק מהמשיבים (ת"פ 5-08-154822 הנ"ל). בנסיבות אלו, ונוכח
- 9 הקשר ההדוק בין ההליכים הורה בית המשפט על עיכוב ההליכים בתובענה הייצוגית עד לסיום
- 10 ההליך הפלילי (החלטת כב' השופט גרוסקופף מ-04/08/2016).
- 11 9. ב-27/10/2020 ניתנה הכרעת דין בתיק הפלילי, וב-14/03/2021 נגזר דינם של הנאשמים,
- 12 והוטלו עליהם קנסות ותקופות מאסר.
- 13 10. ב-13/4/2021 ביקשו המבקשים לחדש את ההליכים בתיק זה, ולאחר שהתברר שההליך
- 14 הפלילי הפך חלוט ההליך חודש אך הומלץ לצדדים לפנות לגישור. הצדדים פנו, כאמור, לכב'
- 15 השופט (בדימ') ד"ר עדי זרנקין. הליך הגישור נמשך כשלוש שנים ועל-פי דיווחי הצדדים והמגשר
- 16 (מפעם לפעם ובסיום הגישור) היה ממושך ומעמיק, כלל ישיבות רבות, הצגת נתונים ותחשיבי נזק
- 17 מטעם המבקשים וחוות דעת כלכלית מטעם המשיבים. התמשכות הגישור נבעה, בין השאר, מכך
- 18 שההליך הפלילי לא עסק בנזק הכלכלי לציבור. המשיבים טענו כי בפועל לא נגרם כל נזק כלכלי
- 19 ולא נגרמה עלייה במחיר השאלת הספרים, שנקבע על ידי משרד החינוך ולא השתנה גם לאחר
- 20 הפסקת הקרטל. בנסיבות אלו היה צורך להעריך את הנזק הכלכלי וללבן את סיכויי וסיכונים התיק.
- 21 11. בסופו של הליך הגישור, ולאחר הידברות ישירה ומאומצת בין הצדדים, הגיעו הצדדים
- 22 להסכמות בדבר הסדרי פשרה נפרדים עם שתי קבוצות משיבים.
- 23 12. בקשה ראשונה הוגשה ב-2/2/2025 על-ידי המבקש ועל ידי המשיבים 11-13, ונמסר כי מו"מ
- 24 עם יתר המשיבים מוסיף ומתנהל. סמוך לאחר הגשת הבקשה ניתנה החלטה לפיה על מנת שניתן
- 25 יהיה לבחון הסכם פשרה מסוג זה, על הצדדים להציג את הנתונים שהובילו לקביעת הסכומים
- 26 הנקובים בהסכם, ובכלל זה הרווח שהמשיבים הפיקו מהתאומים, הנזק המוערך לציבור, חלקם
- 27 של המשיבים בשוק, מקדם הפשרה שנבחר וכל נתון רלוונטי אחר. עוד נדרשו לפרט מהם
- 28 המסמכים שהוצגו וכיצד נבדקו הנתונים ובמידת הצורך להציג מכתב המגשר בעניינים אלו.
- 29 13. בקשה שנייה הוגשה ב-1/4/2025 על ידי המבקש ועל ידי המשיבים 1-10.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

14. ב- 14/4/2025 הוגשה הודעת הבהרה מטעם המבקש והמשיבים 11-13 שכללה התייחסות לנתונים שהתבקשו על ידי בית המשפט וכן הוצג מכתב מגשר משלים הכולל התייחסות למסמכים שהוצגו ולנתונים שנבדקו ביחס למשיבים 11-13 וביחס לשכר הטרחה.
15. בהחלטה מ-23/04/2025 נקבע כי לאחר קריאת ההסברים, חוות הדעת, הכרעת הדין ומכתבי המגשר, על פניו אין עילה לדחיית ההסדרים על הסף וניתן לפרסמם. עם זאת, הובהר כי אם אין חישוב נזקים שנעשה על ידי המדינה ויוצג בעמדת היועמ"ש, יתכן שלא יהיה מנוס ממינוי בודק והצדדים נדרשו להבהיר האם מעוניינים במינוי בודק או בפרסום. נקבע כי החלטה זו רלוונטית לשני הסדרי הפשרה.
16. ב- 04/05/2025 הודיעו הצדדים כי בשלב זה מבקשים לפרסם את ההסדר ולהמתין עם ההחלטה בעניין מינוי בודק, שלטעמם אינו נדרש, עד לאחר קבלת עמדת המדינה ותגובות הצדדים ככל שידרשו.
17. בהחלטה מ-05/05/2025, ניתנה הוראה לפרסום הודעה ראשונה לציבור בדבר הגשת הבקשות לאישור הסדרי הפשרה, בהתאם לסעיף 18(ג) לחוק תובענות ייצוגיות. ההודעה פורסמה בשני עיתונים יומיים בעלי תפוצה רחבה וכן באתרי האינטרנט של חלק מהמשיבות, במועדים שונים במאי 2025.
18. ב-29/08/2025 הוגשה עמדת הגורמים המקצועיים במדינה ביחס להסדרי הפשרה, שלא התנגדו לתוכן ההסכם אלא להיבטים טכניים הקשורים ליישומו (פירוט יובא בהמשך).
19. ב-29/09/2025 התקיים דיון שמטרתו לבחון את סבירות הסדרי הפשרה ואת הצורך במינוי בודק בנסיבות העניין. הצדדים הפנו להסכם הפשרה ולמכתבי המגשר, וכן הודיעו כי יגישו לעיון בית המשפט באופן חסוי נתונים גולמיים, לרבות אחוזי מכירות, רווח גולמי ותפעולי.
20. ב-28/10/2025, 29/10/2025 ו-27/11/2025, הגישו המשיבים את המידע הנדרש, ובכלל זה מכתבי רואי חשבון, תוך שמירה על חיסיון מסחרי.

עיקרי הסדרי הפשרה

עיקרי הסדר הפשרה מול המשיבים 1-10

21. הקבוצה: "כל ההורים אשר רכשו לילדיהם ספרי לימוד וכן כל ההורים אשר ילדיהם השתתפו בתכנית להשאלת ספרי לימוד החל משנת 2008 ועד למועד הקובע (המועד בו פסק הדין המאשר את הסכם הפשרה הפך לחלוט), למעט אלו שהודיעו על רצונם שלא להיכלל בקבוצה בתוך המועד שנקבע להגשת התנגדויות להסכם פשרה זה, כקבוע בסעיף 18(1) לחוק תובענות ייצוגיות ובית המשפט הנכבד אישר את הודעתם והתיר להם לצאת מהקבוצה שעל חבריה חל הסכם הפשרה".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15-07-30969 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1
22. פיצוי לחברי הקבוצה: המשיבים 1-10 יפצו את חברי הקבוצה בסכום של 1,500,000 ₪
(להלן: "סכום הפיצוי"), כשכל קבוצת משיבים (1-2, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10) תשלם 300,000 ₪.
הוסכם כי כל קבוצה אחראית לפיצוי מטעמה ולא תהיה ערבות הדדית בין המשיבים, כך שהפרה
של ההתחייבות בידי אחד המשיבים לא תהווה הפרה על ידי המשיבים האחרים. נקבע כי אי עמידה
בתשלום תגרור חיוב בריבית פיגורים (פריים + 2% לחודש) לאחר 30 ימי חסד, ואפשרות להליכי
הוצאה לפועל לאחר שלושה חודשים.
23. הפיצוי יועבר לקרן: הצדדים הסכימו כי סכום הפיצוי יועבר, תוך 21 ימי עסקים מאישור
ההסכם, לקרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו כסעד, שהוקמה מכוח סעיף 27א לחוק תובענות
ייצוגיות (להלן: "הקרן"). הצדדים הציעו כי בית המשפט יורה ליעד את סכום הפיצוי למטרות
ציבוריות בתחום החינוך, כגון ספריות באזורי פריפריה, בהתאם להצעה קונקרטית שעשויה
להכפיל את סכום הפשרה באמצעות מימון עצמי (מאצינג).
24. דיווח על ביצוע ההסכם: הוסכם כי בתוך 30 ימים מיום קבלת אישור ב"כ המבקשים
בדבר תשלום שכר הטרחה, הגמול והחזר ההוצאות, תגיש כל קבוצת משיבים תצהיר של גורם
מתאים המפרט את השלמת ביצוע התחייבויותיה.
25. ויתור על תביעות: בכפוף לאישורו וביצועו של הסדר הפשרה, המבקשים והתובעים
המיוצגים (למעט הפורשים) מוותרים באופן סופי ומוחלט על כל טענה, דרישה, זכות או עילה כלפי
המשיבים 1-10 והצדדים המשוחררים, ביחס לכל הטענות שהועלו בתובענה ו/או בבקשת האישור.
המבקשים מתחייבים שלא לקחת חלק בהליך משפטי נוסף בקשר לעובדות התובענה.
26. מעשה בית דין: אישור הסדר הפשרה, בכפוף לכך שלא בוטל, יהווה מעשה בית דין חלוט
ומחייב כלפי כל התובעים המיוצגים (למעט הפורשים), וימנע העלאת כל טענה נגד המשיבים
והצדדים המשוחררים בקשר לנושאי התביעה ובקשת האישור.
27. מינוי בודק: הצדדים סבורים כי אין צורך במינוי בודק, בהתאם לסעיף 19(ב)(1) לחוק
תובענות ייצוגיות, מן הטעמים הבאים: ההסדר גובש בהליך גישור יסודי וממושך בפני שופט
בדימוס מומחה, ההסדר פשוט וברור, מינוי בודק יסרב ויאריך את ההליך ויטיל עלויות נוספות,
וכן הבקשה לאישור מוגשת טרם קבלת בקשת האישור לגופה.
28. גמול, שכר טרחה והוצאות: הצדדים המליצו על תשלום גמול למבקש מר קובי שטיינברג
בסך של 20,000 ₪ בתוספת מע"מ (אם נדרש בדין); שכר טרחה לבאי כוח המבקש בסך כולל של
305,000 ₪ בתוספת מע"מ ועל החזר הוצאות למבקשים ולבאי כוחם (בגין חוות דעת כלכליות)

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 בסך כולל של 75,000 ₪ בתוספת מע"מ. הוסכם כי התשלומים ישולמו על ידי המשיבים 1-10
2 בחמישה חלקים שווים, כך שכל קבוצת משיבים תשלם סכום של 80,000 ₪ בתוספת מע"מ.

עיקרי הסדר הפשרה מול המשיבים 11-13

4 29. הקבוצה: הצדדים הסכימו כי הקבוצה שהסדר הפשרה יחול עליה תוגדר כפי שהוגדרה
5 בבקשת האישור כ"כל ההורים אשר רכשו לילדיהם ספרי לימוד וכן כל ההורים אשר ילדיהם
6 השתתפו בתכנית להשאלת ספרי לימוד (כהגדרתה להלן), החל משנת 2008 ועד מועד הגשת
7 התובענה ביולי 2015 ("חברי הקבוצה").

8 30. פיצוי: המשיבים 11-13 הסכימו לשלם סכום פיצוי כולל של 350,000 ₪ בתוספת מע"מ,
9 שיועבר לקרן. מסכום זה ינוכה הגמול למבקש, שכר הטרחה לבאי כוחו והחזר הוצאות, כך
10 שהפיצוי שיועבר לקרן לא יפחת מ-271,500 ₪ ומע"מ. הצדדים מציעים לייעד הסכום שיועבר לקרן
11 למטרות ציבוריות בתחום הקרוב לנושא התובענה, כגון הקמת ספריות להורים מעוטי יכולת.

12 31. גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו (מתוך הסכום הכולל): מתוך סכום הפיצוי הכולל,
13 המליצו הצדדים לפסוק גמול למבקש בסך 5,000 ₪ בתוספת מע"מ, החזר הוצאות (בגין חוות דעת
14 כלכלית) בסך 15,000 ₪ בתוספת מע"מ ושכר טרחה לבאי כוח המבקש בסך 58,500 ₪ בתוספת
15 מע"מ. הוסכם כי הגמול, שכר הטרחה והחזר הוצאות ישולמו תוך 21 ימי עסקים ממועד שבו
16 תאשר הקרן את קבלת סכום הפיצוי.

17 32. שאלות משותפות של עובדה ומשפט: הצדדים הסכימו כי השאלות המשותפות של עובדה
18 ומשפט לכל חברי הקבוצה הן בהתאם לבקשת האישור (סעיף 151): א. האם התקיים קרטל
19 לתיאום מחירים של ספרי לימוד; ב. האם המשיבים היו צד לקרטל זה. ג. מי הנפגעים מהקרטל;
20 ד. מה הנזק שגרם הקרטל; ה. מה הם הסעדים המגיעים לחברי הקבוצה.

21 33. מידע ומסמכים: הוסכם כי בנוסף לסכום הפשרה, המשיבים 11-13 יעמידו לרשות
22 המבקשים מידע רלוונטי להליך, וזאת בתנאי שהמידע מצוי בידיהם, נגיש, אינו דורש עיבוד, ואינו
23 ניתן לגילוי ממשיבים אחרים במסגרת הליכי גילוי ועיון. סעיף זה ייכנס לתוקף רק אם המשא
24 ומתן עם יתר המשיבים ייכשל והתובענה תמשיך להתנהל נגד מי מהם. המשיבים 11-13 לא יידרשו
25 לספק מידע או מסמכים אשר עלולים להפר דין, צו שיפוטי, הוראת רשות מוסמכת, מגבלת סודיות
26 כלשהי, או מידע החוסה תחת חיסיון עו"ד-לקוח, או שיחשוף אסטרטגיות משפטיות.

27 34. ויתור על תביעות ומעשה בית דין: בכפוף לאישורו וביצועו של הסדר הפשרה, המבקשים
28 וכל חברי הקבוצה (למעט אלו שהגישו הודעת פרישה כדין) מוותרים, באופן סופי ומוחלט, על כל
29 טענה, דרישה, זכות או עילה כלפי המשיבים 11-13, ביחס לכל הטענות אשר הועלו בתובענה ו/או

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 בבקשת האישור. אישור הסדר הפשרה יהווה מעשה בית דין חלוט ומחייב כלפי כל חברי הקבוצה
2 (למעט הפורשים).

3 35. השפעה על הליכים נגד יתר המשיבים: הסדר פשרה זה אינו משפיע על המשך ההליכים
4 נגד יתר המשיבים בתובענה. עם זאת, המשיבים 11-13 לא יישאו בכל סיכון של תביעה להשתתפות
5 או תביעה לשיפוי מצד יתר המשיבים.

6 36. העדר צורך במינוי בודק: הצדדים סבורים כי אין צורך במינוי בודק, בהתאם לסעיף
7 19(ב) לחוק תובענות ייצוגיות. בהקשר לכך טענו הצדדים כי המגשר, שדן בתיק, בחן את הנתונים
8 שהוצגו לו על ידי הצדדים, הביע את עמדתו כי אין צורך במינוי בודק, ואף אישר את ההסכם
9 בחתימתו. הצדדים סבורים כי מינוי בודק שלא לצורך יביא לסרבול מיותר של ההליך, להארכתו,
10 ולהשתת עלויות גבוהות ובלתי פרופורציונליות לסכום הפשרה, אשר יפגעו ביעילות המנגנון
11 לאישור הסדרי פשרה ואף עלולות להרתיע צדדים עתידיים מלהגיע לפשרות; וכי בית המשפט
12 עצמו בעל המומחיות לבחון את הסיכונים המשפטיים המשמעותיים שהיו עומדים בפני המבקשים
13 בהמשך ניהול ההליך.

14 **לא הוגשו התנגדויות להסכם**

15 **הודעת הגורמים המקצועיים במדינה לפי סעיף 18(ז) לחוק תובענות ייצוגיות**

16 37. ב- 29/08/2025 הגישו הגורמים המקצועיים במדינה עמדתם ביחס לשני הסדרי הפשרה.
17 להלן עיקרי עמדתם:

18 א. ביחס להסדר הפשרה עם המשיבים 1-10, הגורמים המקצועיים במדינה לא מצאו לנכון
19 להביע עמדה לחיוב או לשלילה ביחס לגופו של הסדר הפשרה אלא רק התנגדו לבקשה למתן פטור
20 מתשלום המחצית השנייה של האגרה. בדיעבד, ובמענה לשאלות בית המשפט, הבהירה המדינה כי
21 התיק הוגש לפני התיקון בתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007, ולכן אינו חב באגרה.

22 ב. ביחס להסדר הפשרה עם המשיבים 11-13, הגורמים המקצועיים במדינה לא מצאו לנכון
23 להביע עמדה לחיוב או לשלילה ביחס לגופו של ההסדר, אך התנגדו לדרישת הצדדים לייעד את
24 הכספים למטרות ספציפיות במתכונת המפורטת בבקשה (כגון הקמת ספריות להורים מעוטי
25 יכולת, עם חלוקה תקציבית ואוכלוסיית יעד), וטענו כי יש להסתפק בדרישה כללית שהכספים
26 ישמשו למטרה ציבורית הקרובה לנושא התובענה. הודגש כי תפקידה של הקרן הוא לקבוע את
27 יעדי הכספים באופן ניטרלי, לרוב באמצעות קול קורא, וכי כבילת שיקול דעתה עשויה להקשות
28 על פעילותה ויש להותיר לה שיקול דעת רחב יותר.

29

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15-07-30969 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

בדיקות ומסמכים נוספים

1

38. כאמור, ב-29/09/2025 התקיים דיון במעמד הצדדים במהלכו נימקו את תוכן הסכם
הפשרה וסכומי הפיצוי שנקבעו בו, וחזרו על בקשת להימנע ממינוי בודק. הצדדים התבקשו,
כאמור, להציג נתונים שיתמכו בטענותיהם, לרבות מכתבי רואי החשבון, דוחות כספיים או נתוני
מכירות, שמתייחסים לרווח הגולמי על מנת לוודא שהנתונים תואמים את מה שהוצג במכתב
המגשר כדי לאשר את ההסדר. נקבע כי המשיבים יגישו מידע על הנתונים שעמדו ביסוד הסדרי
הגישור, מאחר ומדובר בחברות פרטיות ניתן להגישם במעטפה סגורה לעיני בית המשפט בלבד.

39. במהלך חודשים אוקטובר ונובמבר 2025 הגישו המשיבים דו"חות ומכתבי רואי חשבון
במעטפות חסויות.

9

דיון והכרעה

10

40. סעיף 19(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא
אם כן מצא, כי ההסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, ואם הבקשה
לאישור הסדר הפשרה הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – גם כי קיימות, לכאורה, שאלות
מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא
הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין".

41. במקרה הנוכחי נמצא כי הסדרי הפשרה, שהושגו לאחר משא ומתן מעמיק והליך גישור
ממושך ראויים, הוגנים וסבירים בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה, משקפים את נסיבות ההליך
ואת הסיכונים, תואמים את יעדי החוק, ומהווים הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת
בנסיבות הענין. כאמור, וכפי שפורט בבקשות הצדדים ובמכתבי המגשר, ההסכמות הושגו לאחר
בחינה יסודית של כלל ההיבטים והנתונים, לרבות אלו שהוצגו לו באופן חסוי, ומשקפים חלוקה
סבירה ומאוזנת של סיכונים וסיכויים.

42. נקודת המוצא היא כי הכרעת הדין המרשיעה מכבידה מאוד על המשיבים ומגדילה באופן
ניכר את סיכויי בקשת האישור להתקבל. עם זאת, בכך אין די, שכן עניינו של ההליך האזרחי הוא
בנזק שנגרם לציבור, וגם לאחר הרשעה פלילית בקרטל נותרו קשיים משמעותיים בהוכחת שיעור.
המשיבים טוענים, כאמור, ואף הציגו ראיות חלקיות לכך שהמחירים אותם שילם הציבור עבור
השאלת הספרים תאמו את רמת המחיר שקבע משרד החינוך, וכי לא חל שינוי לאחר הפסקת
התיאומים. כלומר – המחירים נטו "להתיישר" ממילא עם המלצות משרד החינוך ללא קשר
לתיאום המחירים על ידי הספקים, כך שהציבור לא ניזוק מעצם התיאומים. מובן שמדובר בטענה
שלא הוכחה, וחובה לשאול – בשביל מה לתאם מחירים אם אין מכך רווח? אולם הא מדגישה כי
למרות ההרשעה הפלילית נותרו סיכונים לא מבוטלים, ונותרה גם דרך ארוכה מאוד עד להוכחת
קיומו של הפסד לציבור ושיעורו המלא. הסדרי פשרה מפנימים סיכונים מסוג זה ומגלמים אותם,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 תוך שהם מבטיחים פיצוי ודאי ומיידי, במקום פיצוי מאוחר ומסוכן, וחוסכים זמן שיפוטי יקר
- 2 ומשאבים ציבוריים רבים.
- 3 43. השאלה היא כמובן סכום הפיצוי והתאמתו לנסיבות, ובמקרה הנוכחי נמצא כי סכומי
- 4 הפיצוי שגובשו בגישור תואמים את המידע הידוע ואת הערכת הסיכונים. מעבר לעובדה שהמגשר
- 5 הסביר במכתביו את תהליך העבודה, שכלל הצגת נתונים ובחינת סיכונים; נראה כי הסכומים
- 6 משקפים גם את הנתונים שהוצגו לבית המשפט (לרבות הדו"חות הכספיים ומכתבי רואה החשבון
- 7 שהוגשו במעטפה סגורה) ומלמדים על היקף השוק של כל אחת מן המשיבות, היקפי מכירות ורווח
- 8 גולמי. לכך יש להוסיף, כאמור, את השפעת משרד החינוך על המחירים ואת העובדה שאלו המשיכו
- 9 להתיישר לפי מחירי המקסימום שקבע גם לאחר סיום הקרטל. אמנם אין לשלול גם נזק עקיף
- 10 לציבור, בכך שהמכרזים המתואמים השפיעו בחזרה על נתוני משרד החינוך, ויצרו נורמה של
- 11 התיישרות עם מחיר המקסימום, אולם מדובר בנזק תיאורטי, קשה בהרבה להוכחה מן הנזק
- 12 הפוטנציאלי הישיר מתיאום המחירים. נוכח כל אלו נמצא כי הסכם הפשרה, כולל הסכומים
- 13 שנקבעו בו, סביר ותואם את אינטרס חברי הקבוצה.
- 14 44. להליך הפלילי שהתקיים במקרה הנוכחי השפעה נוספת אשר מחזקת את הצדקת אישור
- 15 הפשרה. אחד מיעדיה המרכזיים של התובענה הייצוגית הוא הרתעה מפני הפרות חוק. יעד זה
- 16 מתקיים ממילא מקום בו התקיים הליך פלילי, ונגזרו על המשתתפים בקרטל עונשים. אמנם,
- 17 כאשר עברין גורף רווח כספי ניכר אין די בהליך הפלילי לבדו כדי להרתיע, אולם במקרה הנוכחי
- 18 נראה יעד ההרתעה הושג וכי שילוב הפיצוי האזרחי עם ההליך הפלילי מהווה גורם מרתיע ומצדיק
- 19 סיום ההליכים, שעוסקים במעשים שאירעו לפני שנים ארוכות.
- 20 45. מובהר כי אישור הסכם הפשרה לשתי הפרשות הינו לגבי הקבוצה שהוגדרה בהסדר מול
- 21 משיבים 11-13, היינו - "כל ההורים אשר רכשו לילדיהם ספרי לימוד וכן כל ההורים אשר
- 22 ילדיהם השתתפו בתכנית להשאלת ספרי לימוד (כהגדרתה להלן). החל משנת 2008 ועד
- 23 מועד הגשת התובענה ביולי 2015 ("חברי הקבוצה"). הקבוצה בהסדר הפשרה מול משיבים
- 24 1-10 הוגדרה באופן רחב הנוגד את החוק ואת תכלית ההליך והגיונו, וכוללת גם מי שהשתתף
- 25 בתכנית להשאלת ספרי לימוד שנים רבות אחרי הפסקת הקרטל, ולמעשה עד היום. מובן שהצדדים
- 26 לא התכוונו להחיל מעשה בית דין על מי שכלל אינם קשורים לתביעה ולתקופתה ולא נפגעו מן
- 27 המעשים שמנויים בה. לכן תוגדר הקבוצה באופן מצמצם.
- 28 נוכח כל אלו נמצא כי הפשרה שהושגה ראויה, תואמת את יעדי החוק ואת טובת חברי הקבוצה,
- 29 הולמת את נסיבות העניין, ולכן מאושרת.
- 30 46. העברת הפיצוי לקרן: הפיצוי יועבר לקרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו כסעד, שכן לא
- 31 ניתן לאתר את חברי הקבוצה ולהשיב להם כספים במישרין. מקובלת הערת המדינה בנושא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

1 הייעוד, ולכן מובהר כי הקרן תקצה את הכספים למטרות ציבוריות הקרובות לנושא התביעה, לפי
2 שיקול דעתה, ובמידת האפשר לפעולות הקשורות בהנגשת ספרים וספרות לילדים ולציבור הרחב;
3 פעולות הקשורות בהנגשת חינוך וצרכי חינוך, דוגמת ספרי לימוד, ציוד לימודי מחשבים ניידים
4 לילדים; פעולות הקשורות בהעשרה חינוכית; או כל מטרה ציבורית אחרת הקרובה לנושא
5 התביעה.

6 47. פטור ממינוי בודק: אמנם ברירת המחדל בחוק היא מינוי בודק, אך סעיף 19(ב)(1) לחוק
7 קובע כי בית המשפט רשאי להימנע ממינוי בודק אם סבר שמינוי כאמור אינו נדרש. מינוי בודק
8 עשוי להיות נדרש במיוחד בתיקים של תחרות כלכלית, שכן עשויה להידרש בדיקה כלכלית, הן של
9 היקפי המכירות והן של ההשפעה על הציבור. עם זאת, לאחר בחינת הדברים, שמיעת הסברי
10 הצדדים והמגשר, ובחינת המסמכים שהוגשו, שוכנעתי כי במקרה הנוכחי ניתן לפטור ממינוי שכה
11 ממספר טעמים. ראשית, כאמור, נראה כי הדברים נבדקו בגישור הממושך, שם הוצגו גם חוות
12 דעת כלכליות, כולל חוות דעתה של גב' טל פניני מטעם המשיבים; שנית, המסמכים שהוצגו
13 תואמים במידה רבה את היקף הנזק הפוטנציאלי לציבור; שלישית, חלוף הזמן עשוי להקשות על
14 בדיקת ההשפעה ולהקשות על עבודת הבודק; רביעית, קיימים גם סיכונים משפטיים שונים
15 שגולמו בהסכם הפשרה והם בשיקול דעת בית המשפט; חמישית, נראה שהתחשב במצב המשיבים
16 ובוותק התיק אין טעם להאריך אותו או להכביר הוצאות. יתכן שאם הנתונים היו מלמדים שהיקף
17 המכירות ופגיעה בציבור גדולים בהרבה לא היה מנוס ממינוי בודק, אך זה אינו המצב. לפיכך ניתן
18 פטור ממינוי בודק.

19 48. גמול למבקש, שכר טרחה לבאי כוחו והוצאות: בהתחשב בוותק התיק, משך ההליכים
20 והיקפם, ההשקעה בהליך והסיכונים, המלצת הצדדים על שכר טרחה וגמול סבירה הן לעצמה והן
21 כאחוז מן הפיצוי לציבור. מאושרים הסכומים הבאים: המשיבים 10-11 ישלמו גמול של 20,000 ₪
22 ושכ"ט 305,000 ₪; ומשיבים 13-10 ישלמו גמול של 5,000 ₪, ושכ"ט של 58,500 ₪. מע"מ כדון
23 ככל ונדרש. הוצאות מאושרות כנגד הצגת חשבונית על ההוצאה.

24 49. גמול ושכ"ט ישולמו 21 ימים לאחר הגשת אישור הקרן על קבלת הכספים לתיק בית
25 המשפט.

סוף דבר

27 50. הסכמי הפשרה ראויים, הוגנים וסבירים, ואישורם משרת את עניינם של חברי הקבוצה
28 ואת מטרות החוק, ולכן הם מאושרים.

29 51. הגדרת הקבוצה – "כל ההורים אשר רכשו לילדיהם ספרי לימוד וכן כל ההורים אשר
30 לילדיהם השתתפו בתכנית להשאלת ספרי לימוד (כהגדרתה להלן), החל משנת 2008 ועד
31 מועד הגשת התובענה ביולי 2015 ("חברי הקבוצה")."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 30969-07-15 ארגון ההורים הארצי למערכת החינוך בישראל ואח' נ' לוני כהן
בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

- 1 52. הפיצוי – כאמור בסעיפים 22 ו-30 לפסק הדין. הצדדים יגישו לתיק אישור הקרן על קבלת
- 2 הכספים, ולאחר מכן ישולמו הגמול ושכר הטרחה.
- 3 53. יש להגיש נוסח מוסכם של הודעה. פרסום ההסדר בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות
- 4 והתקנות מכוחו, וכן בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון, באתרי האינטרנט של המשיבים. גודל
- 5 האותיות בפרסום לא יפחת מארבעה מ"מ. עדכון על הפרסומים יוגש לתיק בית המשפט.
- 6
- 7
- 8 ניתן היום, כ"ו טבת תשפ"ו, 15 ינואר 2026, בהעדר הצדדים.
- 9

רמי

רמי חיימוביץ, שופט

10
11

